

Romanen *Et lille liv* af forfatteren Hanya Yanagihara handler om fire unge mænds liv i New York og deres indbyrdes venskab. Vi møder først og fremmest den jurastuderende Jude, der senere bliver en succesfuld advokat. Willem drømmer om at blive skuespiller og ender som international filmstjerne. Arkitekten Malcolm og billedkunstneren JB gør sig i stigende grad gældende inden for deres respektive områder og bliver ret så kendte. Midt i alle bestræbelserne på at nå til tops lykkes det de fire venner at bevare et vist sammenhold.

Judes liv viser sig at være romanens centrum, og læseren flyttes rundt i tid og sted, fra erindringer til nutiden. Som forældreløst barn udsættes Jude for forfærdelige seksuelle overgreb og ydmygelser i et kloster. Senere bliver han ufrivillig prostitueret og fast indtægtskilde for en pædofil munk. Sidst, men ikke mindst, udsættes Jude for en amerikansk version af Østrigs Wolfgang Priklopil, idet en læge holder ham fanget i sin kælder, misbruger ham seksuelt og sluttelig forsøger at køre ham ihjel på en øde mark.

Judes voksne tilværelse bliver ligeledes et forkrampet liv, fyldt med fortielse, manglende tilknytning og tillid til andre mennesker, angst for svigt og en ekstrem grad af selvskade. Det skorter ikke på beskrivelser af bl.a. cutting, Judes på mange måder ødelagte krop samt ubehandlede PTSD og øvrige former for selvskade. I sine smertefulde forsøg på tilknytning ender han i første omgang i kløerne på en ekstrem voldelig partner, i anden omgang i trygge hænder hos en særlig ven i firkløveret.

Et lille liv er en tragedie på 800 sider, hvor alt forfalder og ødelægges – selv de fire mænds dybe samhørighedsfølelse. Romanen er på ingen måde *feel good*-læsning. For nogle læsere vil det sågar kræve en viljesakt at komme helt igennem denne mursten af en roman. Sådan havde jeg det selv. Måske skyldes det, at man som læser får det hele serveret 'up front'. Der overlades nemlig ikke meget til ens egen fantasi og forestillingskraft.

Romanen kunne efter min mening have haft større gennemslagskraft, hvis den havde været en del kortere end 800 sider. Forenkling har det med at få hændelser og pointer til at fremstå klarere. Forfatteren kunne desuden have benyttet sig af det skønlitterære princip *Show, don't tell*, som ansporer læseren til at tænke med og ikke blot lade sig føre. Men der er som bekendt vidt forskellige præferencer, når mennesker læser. Jeg kan sagtens forestille mig, at de læsere, der elsker at følge de samme romanfigurer igennem meget lang tid, vil være begejstrede for *Et lille liv*.

Judes historie, om end fiktiv, viser os, at det kan være altødelæggende for et menneskes tilknytning at være traumatiseret. Romanen er en smagsprøve på et uudholdeligt liv, som alligevel leves. Dette er det imponerende ved livet – at mennesker prøver stik imod alle odds.

Traumatisering er ikke 'bare' et spørgsmål om at tage sig sammen, fortrænge det skete og blive til et helt menneske via tilknytning til arbejdsmarkedet. Dette viser *Et lille liv* os også. Sådanne fejlagtige antagelser om traumatisering trives desværre både i Danmark og i den aktuelle historiske periode, hvor store folkemængder flygter for at undgå rædsler a la dem, der beskrives i *Et lille liv*. Når noget er for ufatteligt, slår nogle mennesker blikket ned, som om det ikke findes. Derfor er det alarmerende nødvendigt dels at udbrede viden om de lidelser, traumatisering forårsager, dels at stille op med professionelle indsatser og behandling.

Psykolog Irene Christiansen. Ansat i Dignity, Dansk Institut mod Tortur.

Supplerende læsning

- Skønlitteratur byder naturligvis på andre værker om liv, der ødelægges og frarøves muligheden for at blomstre. Ligesom keramikeren ler kan livet klaske sammen netop dér, hvor det ellers er lige ved at tage form. Amerikanske Lorrie Moores novellesamling *Ligesom livet* er et gedigent litterært eksempel på.
- I Philip Roths mesterværk *Enhver* har hovedpersonen, i modsætning til Jude, haft alle muligheder i livet – også hvad relationer angår. Alligevel lever også denne hovedperson eksistentielt forkrøblet ved livets afslutning. Det klassiske grundlag for Roths roman findes i Lev Tolstojs novelle *Ivan Iljitjs død*. I begge værker undersøges det, om det mon er for sent med en forløsning, når hovedparten af tilværelsen er blevet ødslet bort.

